

A VIZSGÁZÁS HÁROM FORMÁTUMA ÉS HATÁSUK A VIZSGÁZÓI PERFORMANCIÁRA

T-13

Dávid Gergely András

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Angol-Amerikai Intézet

Kulcsszavak: performanciatényezők; nyelvvizsgáztatás; többváltozós Rasch-módszer

Vizsgálatunk célja annak feltárása volt, hogy a vizsga formátuma (medium) miként hat a vizsgázói performanciára (létrehozás) az idegennyelv-tudás mérése terén egy akkreditált nyelvvizsgarendszerben. Indoka, hogy a hagyományos papír-ceruza alapú válaszadás mellett – nem függetlenül a világjárvány szerepétől – teret nyernek a digitális megoldások, például a vizsgahelyes-számítógépes és az online formátumok. Az idegennyelv-tudásról (kompetenciáról) alkotott kép jelentősen megváltozott az utóbbi 40-50 évben. Ennek lényege a nyelvtudás fogalmának (konstruktum) fokozatos kiterjesztése volt olyan performanciából vett szociolingvisztikai, pszicholingvisztikai szempontokkal, mint a státusz, a kor, a hivatalosság és közvetlenség különbségtétele, kialakítva a kommunikatív nyelvi mérésben szokásosan elvárt konstruktumot, amiben elsősorban Hymes iránymutatását követték. Ennek lényege, hogy a mérés során a beszélőnek a nyelv alkalmazásának képességéről (ability for use) kell tanúbizonyságot tennie. Ezt követte a motiváció és más érzelmi tényezők elismerése, azonban az idegennyelv-tudás adekvát mérése továbbra is igen összetett feladat maradt, amit lehetetlen csak nyerspontok segítségével megjeleníteni/leírni/értékelni. Ennek oka, hogy a kommunikatív idegen nyelvi mérés célul tűzése következtében egy sereg, a vizsgázói nyelvtudásra ható járulékos tényező mintegy kiszabadult Pandora szelencéjéből, melyeket most már be is kell illeszteni a mérésbe. A kommunikatív nyelvtudás koncepcióján túl azonosíthatók más tényezők is, melyek legfontosabbika a mérési módszer, annak körülményei adta tényezők együttese és a vizsgázóhoz köthető tényezők. Ezek közé tartozhat a vizsgázás formátuma is, különösen akkor, ha – hasonlóan a választható szótárhasználathoz – a vizsgára jelentkezéssel a vizsgázó választja a vizsgázás formátumát. A mérést a 2019-es akkreditáció óta eltelt időszak és B2 szintű vizsgáiból összeállított válaszadatokon (itembank) végeztük, amely kb. 5000 angol és 1300 németes válaszsort tartalmazott vizsgarészenként. Minden vizsgázótól 90-95 válaszdatot lehetett kinyerni. A mérés eszköze probabilisztikus szoftver, a többváltozós Rasch-módszer szerint működő Facets (Linacre) volt. Már a kutatás első szakaszában feltűnt, hogy az online mérés a nyerspontok alapján mind a négy vizsgarészben a számítógépes-vizsgahelyes formátumnál könnyebb, azonban a nyerspontok nem voltak perdöntőek. A következő szakaszban, kizárva a tényezők közötti interakciót, csak a formátumtényezőjét vizsgáltuk, azonban az online vizsgázás ebben az esetben is könnyebbnek bizonyult. Az eredmények azt mutatják, hogy a vizsgaformátumok a teljesítmény egy külön dimenzióját (facet) alkotják, ami várható, mert a nyelvtudás és mérése maga is többdimenziós jelenség. Ez a dimenzió akkor lép be, ha a vizsgázó dönt a feladatmegoldás formátumáról. Ebben az esetben nyerspontokban számolni egyenlő a nyelv többdimenziós voltának figyelmen kívül hagyásával.

A kutatást a GINOP, Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatta.